

הרעיון היהודי

לע"ג

שלמה ז"ל בן יהודה הי"ו
ישי ז"ל בן יהודה הי"ו
אחיה ז"ל בן שלום הי"ו
איתן יצחק ז"ל בן ברוך הי"ו
צופיה ז"ל בת מטילדה הי"ו

משיעורי הרב יהודה קרויזר שליט"א
בהוצאת ישיבת "הרעיון היהודי" רח' שמריה 11
ת.ד. 6918 ירושלים 02-5823540

הסורג

- לפנים מכותל הר הבית עומד הסורג.^א
- הסורג הוא מחיצה בגובה עשרה טפחים.^ב
- הסורג מקיף את העזרה מכל ארבע רוחותיה.^ג
- הסורג עשוי מעצים דקים המורכבים זה על זה באלכסון.^ד
- המטרת הסורג:

- לנוי.
- להתיר טלטול בשבת מהסורג ולפנים, שיהיה דינו כרשות היחיד.
- מחיצה בפני הגויים שלא יכנסו לחיל.^ה

החיל

- לפנים מן הסורג נמצא החיל.^א
- על מהותו של החיל ומקומו ביחס לסורג נחלקו הראשונים:
יש המפרשים שהחיל עצמו הוא חומה, והיא החומה שלפנים ממחיצת הסורג, וגם המקום שבין חומה זו לחומת העזרה נקרא חיל.
יש מפרשים שהחיל הוא רק מקום פנוי בין מחיצת הסורג ובין חומת העזרה.^ב
- "החיל עשר אמות".
לסוברים שחיל הוא מקום פנוי בין הסורג לחומת העזרה, רוחב מקום זה הוא עשר אמות.
לסוברים שהחיל הוא חומה, גובה החומה עשר אמות.
ויש הסוברים שעשר אמות הוא גם רוחב החיל וגם גובה החומה.^ג

^א מידות פ"ב מ"ג, רמב"ם בה"ב פ"ה ה"ג.

^ב מידות פ"ב מ"ג, רמב"ם בה"ב פ"ה ה"ג.

^ג רמב"ם בה"ב פ"ה ה"ג, לדעת הרא"ש בפירושו למידות פ"ג מ"ג הסורג היה רק במזרח העזרה.

^ד ר"ש, רא"ש, רע"ב מידות פ"ב מ"ג.

^ה 1-2 רא"ש מידות פ"ב מ"ג, לדעתו הר הבית לא הוקף בתחילה לדירה, אלא בתחילה הקיפו את ההר ואח"כ בנו בו בנינים.
3 תו"ט מידות פ"ב מ"ג, שו"ת רמ"ע מפאנו סימן צח, לדעת הר הבית היה מוקף מתחילה לשם דירה. שלש עשרה פרצות היו בסורג שפרצום מלכי יון, לאחר שנצחו ישראל את היוונים בימי החשמונאים חזרו וגדרו את הפרצות, וגזרו שכל העובר כנגד הפרצות הללו חייב להשתחוות ולהודות לה' על נצחונם של ישראל, מידות פ"ב מ"ג.

^א מידות פ"ב מ"ג, רמב"ם בה"ב פ"ה ה"ג.

^ב יש מפרשים הראשון: פיהמ"ש לרמב"ם מידות פ"א מ"ה, רמב"ם בה"ב פ"ה ה"ג, פ"ו ה"א.

יש מפרשים השני: רש"י יומא טז. ד"ה לפנים, פסחים סד: ד"ה בחיל, רע"ב ותו"ט מידות פ"ב מ"ג.

^ג מידות פ"ב מ"ג, דעה ראשונה: רש"י יומא טז., רע"ב מידות פ"ב מ"ג.

דעה שניה: רמב"ם בה"ב פ"ה ה"ג.

דעה שלישית: מאירי יומא טז.

המעלות

א. בשתיים עשרה מדרגות עולים מהחיל לעזרת נשים. גובה כל מדרגה חצי אמה, ורוחבה חצי אמה.^א

ב. לסוברים שרוחב החיל הוא עשר אמות, ארבע אמות ראשונות שוות בגובהן, ושש אמות הנותרות מגביהות בשיפוע ובהן היו שתיים עשרה המדרגות.^ב

קדושתו

א. החיל מקודש מהר הבית שאין נכנסים לשם גויים, טמאי מת ובוועלי נידה.^א

ב. קדושת החיל היתרה על הר הבית היא מדרבנן.^ב

ג. טבול יום יכול להיכנס לחיל.^ג

שימוש

א. אחד מבתי הדין שבירושלים יושב בחיל.^א

ב. בשבתות ובימים טובים יושב בחיל בית הדין הגדול.^ב

ג. בית המוקד, בית הניצוץ, ולשכת הגזית היו בחלקם או כולם בחיל.^ג

ד. ערב פסח שחל להיות בשבת, הקבוצה השניה משלושת הקבוצות שהקריבו את קורבן הפסח יושבת בחיל עד צאת השבת.^ד

ה. חלק מאפר הפרה שצריך להיות מוצנע למשמרת מונח בחיל.^ה

^א מידות פ"ב מ"ג, רמב"ם בה"ב פ"ו ה"א.

^ב תפארת ישראל מידות פ"ב מ"ג אות כג.

^א כלים פ"א מ"ח, רמב"ם בה"ב פ"ז ה"טז.

^ב זבחים קטז, ר"אב"ד לבה"ב פ"ז ה"טז, רמב"ן ס"המ ל"ת עג, ר"ש ורא"ש כלים פ"א מ"ח, רשב"א וריטב"א יבמות ז.:

טעם הגזרה מחשש שמא טמאי מתים יכנסו למחנה שכינה שהוא אסור מהתורה, רמב"ן חולין ב: בשם התוס', רא"ש בתחילת תמיד בשם ר"י, מאירי סוטה כ: בשם התוס'.

^ג רמב"ם ביאת המקדש פ"ג ה"ה.

^א תוספתא: חגיגה פ"ב, סנהדרין פ"ז, ירושלמי סנהדרין פ"א ה"ד, בית הדין היה של שלשה, לדעת הברייתא בסנהדרין פח: בחיל ישב ביה"ד של עשרים ושלשה.

^ב סנהדרין פח:, רמב"ם סנהדרין פ"ג ה"א, טעם הדבר מפני שהעם רב והמקום צר להם בלשכה או כדי שלא יראו כיושבים בדין, רש"י סנהדרין פח:.

^ג רמב"ם בה"ב פ"ה ה"ט, פ"ה ה"יז.

^ד פסחים סד:, רמב"ם קורבן פסח פ"א ה"יז.

^ה פרה פ"ג מ"יא, רמב"ם פרה אדומה פ"ג ה"ד.